

De krachtvoergifft verminderen kan niet onbeperkt. Het kan leiden tot problemen met diergezondheid en vruchtbaarheid. Toch verdient het type krachtvoer en de hoeveelheid een kritische blik. De voerkosten kunnen namelijk gezien worden als resultante van het totale management.

De kosten voor krachtvoer varieerden op het lagekostenbedrijf (LKB) de afgelopen jaren tussen 1,9 en 4 cent per kilo melk. Dat is een verdubbeling of een halvering zou je kunnen concluderen. 'Het prijsverschil is volledig toe te schrijven aan het verschil in ruwvoer kwaliteit. Afhankelijk van het gewonnen ruwvoer passen we de brok aan. De ene keer is dat een gewone basis A-brok, terwijl we soms ook een luxere brok nodig hebben met meer eiwit', geeft Cees Jan Hollander, deskundige voeding rundvee bij het ASG, aan. Op het LKB stond het aantal kilo's krachtvoer dat er aan de koeien gevoerd wordt vast. Met 1200 kilo per koe per lactatie was de doelstelling hard gezet. Alle dieren kregen hetzelfde en dat leverde een conditiescore op van gemiddeld 0,5 tot 1 punt onder de norm; problemen met de vruchtbaarheid en de hoeveelheid dieren met slepende melkziekte namen behoorlijk toe. 'We boerden met de krachtvoergifft op het scherpst van de snede. We hadden lagere kosten, maar aan de andere kant gingen de gezondheidskosten omhoog.'

Inmiddels is het krachtvoergebruik gesteld op 16 kilogram per 100 kilo meetmelk zodat dieren die meer produceren ook meer krachtvoer krijgen. Volgens Hollander is dit het minimum voor Holsteinkoeien. 'Lager moet je niet gaan want dat kunnen die koeien niet aan.' Maar hij nuanceert de uitspraak meteen weer. 'Na verloop van jaren past de veestapel zich door selectie aan een systeem aan.' Inmiddels zijn de Montbéliardes op het bedrijf gekomen om de nog steeds overvloedige hoeveelheid ruwvoer weg te werken. 'Als dat goed lukt, kan de krachtvoerkraan wellicht nog weer verder dicht.'

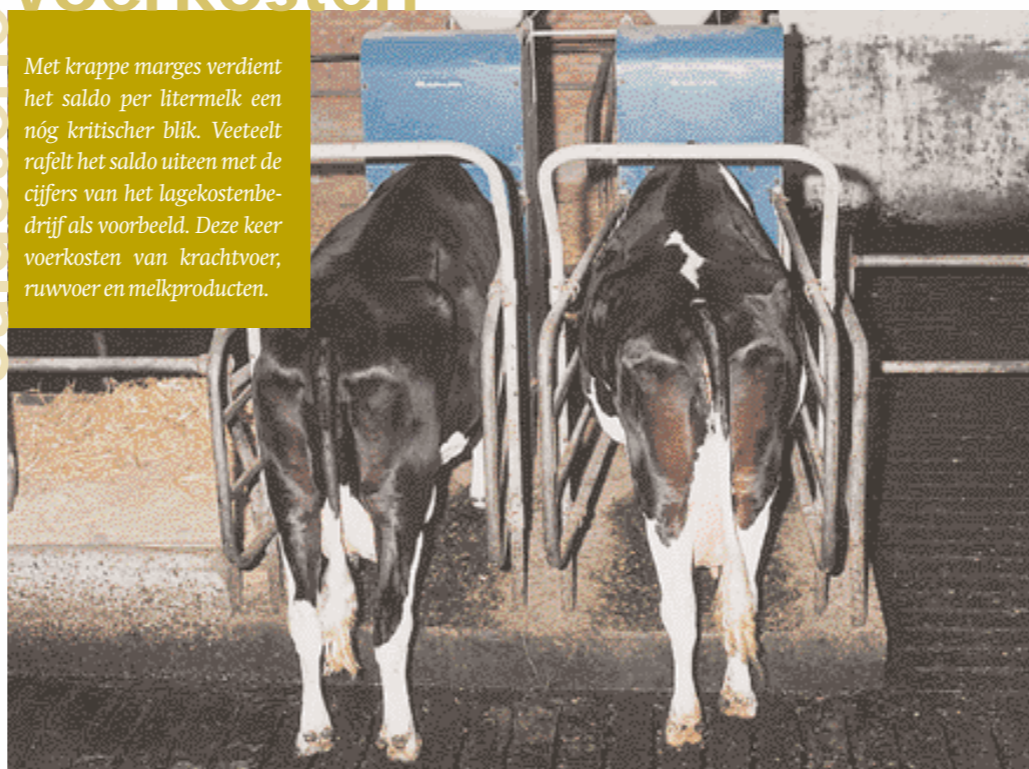
Resultante management

In de strijd een lage kostprijs te bereiken is de laatste jaren sterk gefocust op de voerkosten (krachtvoer, ruwvoer, bijproducten en melkproducten). Het voorbeeld van het LKB speelde zich ook op praktijkbedrijven af. Het is niet moeilijk de krachtvoerkraan dicht te draaien,

geeft Marinus van Dee, manager bij AccoN accountants en adviseurs, aan. 'De eerste tijd gebeurt er nog niets, mits er een zeer goede ruwvoer kwaliteit is, maar daarna kunnen er toch problemen insluipen. De grootste winst is te halen bij de groep oudmelkte koeien. Voerstrategie en diergezondheid vormen een broos evenwicht als je op het scherpst van de snede gaat boeren.' Toch blijven volgens Van Dee de voerkosten wel belangrijk. 'Van de totale toegerekende kosten van 10 of 11 eurocent per kilo melk gaat de grootste hap, 6 tot 7 cent, naar de voerkosten.' Dit gebeurt bij een intensiteit van

voerkosten

Met krappe marges verdient het saldo per litermelk een nóg kritischer blik. Veeteelt rafelt het saldo uiteen met de cijfers van het lagekostenbedrijf als voorbeeld. Deze keer voerkosten van krachtvoer, ruwvoer en melkproducten.

Voerkosten als resultaat

Lagekostenbedrijf ziet 16 kilo krachtvoer per 100 kilo meetmelk als minimum

Accountantsadvies

Krachtvoerkosten stijgen de komende jaren

Het toekomstige mestbeleid betekent een sterke trend richting hoogproductieve koeien en minder jongvee, verwacht Marinus van Dee. Hij rekent voor dat van de genoemde 2,2 grootvee-eenheden per hectare 1,65 gereserveerd is voor melkkoeien en 0,55 voor jongvee (7 stuks jongvee per 10 melkkoeien). 'Bij een gemiddelde melkproductie van 7400 kilo melk is de intensiteit 12.375 kg per hectare. Ga je naar een gemiddelde melkproductie van 9000 kilo per koe met dezelfde jongveebezetting, dan wordt je intensiteit 13.750 kg per hectare.' De hoeveelheid en kwaliteit van het gewonnen ruwvoer zal door een lagere bemesting dalen. 'Om een hoge productie te realiseren is het onontkoombaar dit te compenseren met meer en/of duurder krachtvoer of een aanvullend ruwvoer.'

Tabel 1 – Voerkosten en variabelen met de 25 procent hoogste en laagste bedrijven (selectie op voerkosten) (Bron: AccoN Bedrijfsanalyse en LKB)

	lagekostenbedrijf	25 % laagste	25 % hoogste
voerkosten (centen per kilo melk)	3,0	5,1	8,3
krachtvoer	2,6	4,3	5,9
ruwvoer	0,2	0,4	1,8
overige	0,1	0,4	0,6
melkproductie per koe	8300	7901	8108
intensiteit (kilo melk per hectare)	12.500	12.602	16.608

veehouder Paul Schouten, Doorwerth

'Bijproducten verlagen de kosten niet'

Met een beetje geluk kunnen de 90 melkkoeien van Paul Schouten komende winter met minder krachtvoer toe. 'We hebben heel beste kuil binnengehaald met een hoge VEM. Daarmee moeten we krachtvoer kunnen uitsparen.' De veehouder uit Doorwerth, die samen met vader en broer in de maatschap zit, noemt de kosten voor krachtvoer al laag: 3,85 eurocent per kilo melk. 'In het guldentijdperk zaten we op

ruim 14.500 kg melk per hectare. Hij beoordeelt via de voerkosten bovendien het niveau van het totale management. 'Het is een resultante van onder andere graslandbeheer, verzorging en stalklimaat.' Het is gemakkelijk tekortkomingen in de bedrijfsvoering op te vangen met krachtvoer. 'Iets meer krachtvoer en dan loopt het weer. Zo worden met voeren andere problemen gecompenseerd. Voeding, omzet en aanwas en dierenartskosten zijn sterk afhankelijk van elkaar.' Van Dee ziet in de praktijk dat de betere bedrijven tussen 5 en 5,5 eurocent per kilo melk uitkomen voor de voerkosten terwijl al een aantal richting 7 gaat. 'Die moeten daaraan zeker werken, anders wordt het de komende jaren moeilijk. Bedrijven die goed op de krachtvoerkosten zitten, scoren ook op andere onderdelen. Die ondernemers weten precies waar ze mee bezig zijn.'

Hij adviseert veehouders een duidelijke strategie te kiezen wat betreft voeding en

dat consequent vol te houden. 'Je kunt kiezen voor voeren onder de eiwitnorm of bijvoorbeeld veel ruwvoer. Pas het systeem aan aan je bedrijf. Dan fok je vanzelf een koe die het best onder die omstandigheden produceert en ook de minste problemen geeft.'

Hoeveel 'winst' zit er in bezuinigen op voerkosten? Op gespecialiseerde melkveebedrijven beslaan de toegerekende kosten een derde tot bijna een kwart van de totale kosten. Globaal de helft hiervan komt voor rekening van voerkosten. De gemiddelde kostprijs bij AccoN-melkveehouders (14.500 kilo melk gemiddeld per hectare) ligt op 33,79 eurocent. Zo'n 20 procent daarvan is nodig voor voerkosten. Op het LKB bedroegen in 2002 de kosten voor voer 3 cent per kilo melk. Ter vergelijking: een soortgelijk LEI-bedrijf gaf in dat jaar 5,3 cent uit aan voerkosten waarvan 4,6 voor krachtvoer. Dat betekent 2 cent meer dan het LKB. Op een bedrijf van zo'n 400.000 kilo melk betekent het toch 8000 euro. 'Als de voerleverancier je een duurdere brok wil verkopen, vraag jezelf dan af of het echt nodig is, adviseert Hollander. 'Wij voeren nu de goedkoopste A-brok die er is. Op veel verkooplijsten staat die niet eens vermeld.' Daarnaast geeft hij nog een tip: 'Melkveehoudend Nederland kan besparen op kilo's krachtvoer.'

Bijproducten

Naast krachtvoer bestaan de voerkosten nog uit twee andere onderdelen: de kosten voor ruwvoer en melkproducten. Vooral op melkproducten scoort het LKB laag. 'We spenen de kalveren als ze 75 tot 80 kilo zijn en voldoende ruw- en krachtvoer vreten', zegt Hollander. Hij noemt nog een belangrijkere reden voor lage melkkosten. 'We houden per tien melkkoeien circa vijf stuks jongvee aan. Dat scheelt veel vergeleken met acht of negen dieren.' Het voeren van bijproducten levert alleen rendement op als de post krachtvoerkosten naar beneden gaat. Op het LKB denkt men ook na over het gebruik van bijproducten. 'We denken aan zetmeelrijke soorten als aardappelzetmeel en stoomschillen', vertelt Hollander. 'Het moet echter ook goedkoop blijken in bewaring en vervoeding. We hebben geen voermengwagens en silo's moeten we aanleggen. Krachtvoer voeren is heel simpel. Je hoeft alleen aan een touwtje te trekken.'